

καὶ ὅτι ὁ φίλος ἡμῶν ἀπόλλυτο θῦμα τοῦ πά-
ντος ἐκεινοῦ, διὰ τὸ ὅποιον ἀμφοτέραι μετὰ στα-
θεροῦτος εἶχον ἐλπίσει, ὅτι ἐξήρουν νὰ ἐ-
κασπάλισαι τὰ σχέδια αὐτῶν διὰ τὴν ἀνατρο-
πὴν τοῦ.

Ἔπειτα συνέχισεν.

K* MARSH.

Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ, γαλλιστῶ γραφεῖσα, ἀπεστάλη ἡμῖν
ἀπὸ τῆς ξένης κυρίας, τακτικῶς ἀναγνωσκούσης τὸ φύλλον μας.
Ἐκπαιστώσως δημοσιεύομεν μετὰφρασιν αὐτῆς. Σ. τ. Δ.

ΕΚΤΩΡ ΒΕΡΛΙΟΖ¹

Κύριε Λιευθοντᾶ τῆς «Ἔστιας»,

Ἀνέγνωσα ἐσχάτως τὸ ὠραῖον βιβλίον τὸ ἐπι-
γραφόμενον Mémoires d'Hector Berlioz, ἐσκέ-
πτην δὲ ὅτι τεμάχιά τινα ἐξ αὐτοῦ ἀφορῶντα εἰς
τὴν χαλεπωτάτην ἀληθῶς νεότητα τοῦ εὐφυοῦς
μουσουργοῦ θὰ ἦσαν ἀξία νὰ γίνωσι γνωστά εἰς
τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἔστιας».

Ὡς δὲν ἀγνοεῖτε ὀλίγος εἶναι χρόνος ἐξ οὗ
τὸ βιβλίον ἐξεδόθη, διότι ὁ Berlioz ῥητῶς πα-
ρήγγειλε τοῖς φίλοις αὐτοῦ νὰ μὴ προβῶσιν εἰς
ἐκδόσιν τῶν Ἀπομνημονευμάτων του πρὸς μετὰ
τινα ἔτη ἀφ' οὗ ἤθελεν ἀποθάνει, ἀπέθανε δὲ
τῷ 1869.

Τολμῶ δὲ, κύριε, ἐν ἐσωκλείστῳ σημειώσει
νὰ σὰς ὑποδείξω μέρη τινα τοῦ βιβλίου πολὺ
κινούντα τὸ διάφορον καὶ μαρτυροῦντα ἀριδή-
λως ὅποσα κωλύματα δύναται νὰ ὑπερνήκησῃ ἡ
ἐπιμονὴ καὶ ἡ θέλησις. Ὁ πατὴρ τοῦ νεαροῦ μου-
σολήπτου ἦτο ἰατρός καὶ ἐπεθύμει ἰατρὸν νὰ
ἵδῃ καὶ τὸν υἱὸν του, πρὸς τοῦτο δὲ καὶ τὸν ἔ-
πεμψεν εἰς τοὺς Παρισίους, ἀλλ' ἐκεῖνος, πρὸς
τὴν μουσικὴν καὶ μόνον ἀκάθεκτον αἰσθητικὴν
ἐκείνην, ταχέως ἀπεχαιρέτισε χάριν τοῦ Ἰα-
τροῦ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τὰ ἐδώλια. Ἡ μή-
τηρ του, γυνὴ θρησκομανῆς καὶ νομίζουσα ὅτι
οὐτιδανοὶ τινες εἶνε οἱ καλλιτέχναι, κατηράσθη
τὸν υἱὸν της, ὁ δὲ πατὴρ του ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ
νὰ τῷ πέμπῃ τὸν συνήθη πρὸς διατήρησιν του
μισθόν. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει μόνον ἡ κατάρα καὶ ἡ
πεινὴ καὶ αὐτοὶ οἱ καθηγηταὶ του ὀλίγην εἶχον
διάθεσιν νὰ ἐνθαρρύνωσι τὸν εὐφυᾶ νεανίαν καὶ
κατεπίκρανον τὸν δυστυχῆ μαθητὴν. Καὶ ὅμως
πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ἀγίου ὑπὲρ τῆς τέχνης, δὲν
ἀπηλπίσθη ὁ Berlioz· εὐρεθεὶς ἐνώπιον τοσοῦτων
κωλυμάτων ἀγωνίζεται μὲ τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην
θέλησιν, ἥτις τὰ πάντα καταβάλλει, ἡ ἰσχυρὰ
ἐκείνη θέλησις τῷ δίδει τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρει
τὴν πεῖναν... Ἀλλ' ἄς ἀφώσωμεν τὸν ἴδιον νὰ
ἠμυλῆσῃ καὶ νὰ διηγῆθῃ διὰ τῆς ποιητικῆς του
γλώσσης τοῦ τρικυμωδούς βίου του τὰ συμβάντα.

¹Ἐν Ἀθῆναις, Ἰούλιος 1878.

K* **

Ἐἶχον ἐνοικιάσει, λέγει ὁ Berlioz, μικρότατον

1. Ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1803 ἐν Côte-Saint-André (ἐν Γαλ-
λίᾳ), ἀπέβισε δὲ ἐν ἔτει 1869. Ἦτο μέλος τοῦ Ἰνστιτού-
του, ἔλεγχεῖς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Ἀδόλφου Ἀδάμ. Ἐ-
του, ἔγραψε δύο μελοδράματα: Benvenuto Cellini καὶ τοὺς
Ἔρωτες. Ἐπί τινα καιρὸν ἔγραψε τὰς «Μουσικὰς ἐπιθεωρή-
σεις» τῆς Gazette musicale καὶ τοῦ Journal des débats.

δωματίον εἰς τὸ πέμπτον πάτωμα, ἀντὶ δὲ νὰ
τρώγῃ εἰς ξενοδοχεῖον ἠκολούθουν δίκαιαν ὕλωσ
καλογηρικὴν, δι' ἧς εἶχον κατορθώσει νὰ περιο-
ρίσω τὰς δαπάνας μου εἰς ἐβδομήκοντα ἢ ὀγδοή-
κοντα τὸ πολὺ λεπτὰ τὴν ἡμέραν. Ἐτρῶγον δὲ
συνήθως ἄρτον, σταφίδας, δαμάσκηνα ἢ φοι-
νοκοβαλάνους.

Ἐπειδὴ δὲ ἦτο θέρος, ἐξηρχόμην τοῦ δωμα-
τίου μου, ἠγόραζα ἀπὸ τινος ἐκεῖ πλησίον μαγα-
ζίου τὰ πρὸς τροφὴν μου, ἔπειτα δὲ ἐπορευό-
μην εἰς τὴν Νέαν Γεφυραν καὶ ἐκαθήμεν διὰ νὰ
γευματίσω παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀγάλματος τοῦ
Ἐρρίκου Δ'. Ἐκεῖ χωρὶς οὐδόλως νὰ σκέπτωμαι
περὶ τῆς βραστικῆς ὄρνιθος, ἣν εἶχεν ὄνειροπο-
λήσει ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος βασιλεὺς διὰ τὸ γεῦμα
τῆς Κυριακῆς τῶν χωρικῶν του, ἔτρῶγον τὸν ξη-
ρόν μου ἄρτον παρατηρῶν μακρὰν τὸν ἥλιον
δύοντα ὀπισθεν τοῦ ἔρους τοῦ Ἁγ. Βαλεριανοῦ,
παρηκολούθουν μὲ μαγευμένην ὀφθαλμῶν τὴν
ἀκτινοβολοῦσαν ἀντανάκλασιν τῶν ὕδατων τοῦ
Σηκουάνα, ἅτινα ἔρπον μορμουρίζοντα πρὸ ἐμοῦ
καὶ εἶχον ἐξάλλον τὴν φαντασίαν ἐκ τῶν λαμ-
πρῶν εἰκόπων τῶν ποιημάτων τοῦ Θωμᾶ Μοῦρ,
ὧν ἀπλήστως καὶ μετὰ ἄστοργῆς ἀνεγίνωσκον
τότε πρῶτον γαλλικὴν μετὰφρασιν τυχαίως πε-
ριελθοῦσαν εἰς τὰς χεῖράς μου....

Ἐν τοσοῦτῳ ἐπλησίαζεν ὁ χειμῶν, τὰ λου-
κούλλιά μου γεύματα δὲν ἦτο πλέον δυνατόν
νὰ γίνωνται εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Νέας Γεφυρας ἐστια-
τόριόν μου, διότι ὁ ἥλιος τὸ εἶχε πλέον ἐγκα-
ταλείψει καὶ τὸ εἶχε περιβάλλει ὕγρα ἀτμό-
σφαιρα καὶ παγερά. Εἶχον ἀνάγκην ξύλων καὶ
ἐνδυμάτων βαρύτερων. Ἀλλὰ τοῦ χρήματα;...
Ἐκ τῶν παραδόσεων μου ἀπελάμβανον ἓν φράγ-
κον δι' ἕκαστον μάθημα, ὥστε τὸ ὅλον μνηστικόν
μου ἔσοδον ἦτο ἐλάχιστον. Ἐπρεπεν ἢ νὰ ἐπι-
στρέψω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ νὰ τῷ εἶπω
τὸ ἥμαρτόν ἢ ν' ἀποθάνω τῆς πείνης, μέσος ὅ-
ρος δὲν ὑπῆρχε! Ἀλλ' ἡ δύσκολος αὕτη θέσις
ἐμποιήσασά μοι ἀδάμαστον μανίαν μοὶ ἐνέπνευ-
σεν ἴσα ἴσα νέας δυνάμεις διὰ τὴν πάλιν. Ἀπε-
φάσισα τὸ πᾶν νὰ ἐπιχειρήσω, τὸ πᾶν νὰ ὑπο-
μείνω καὶ αὐτοὺς ἐν ἀνάγκῃ τοὺς Παρισίους νὰ
καταλείψω μᾶλλον παρὰ νὰ ἐπιστρέψω νὰ δια-
γάγω φυτικὴν πλέον ζωὴν εἰς τὴν πατρίδα μου.
Μοὶ ἤρρεσκον παιδιθεὶν τὰ ταξείδια ὅσον σχεδὸν
καὶ ἡ μουσικὴ ὅθεν προσέτρεξα εἰς τοὺς ἀντα-
ποκριτὰς ξένων θεάτρων καὶ ἐζήτησα παρ' αὐ-
τῶν νὰ προσληφθῶ ὡς πρῶτος ἢ δεῦτερος ἀλλη-
τῆς εἰς τινα ὀρχήστραν τῆς Νέας Ἰόρκης, τοῦ
Μεξικοῦ, τοῦ Σίνδνεϋ ἢ τῆς Καλιφόρνιας. Θὰ
ἐπορευόμην καὶ εἰς τὴν Κίνα, θὰ ἐγίνόμην νυ-
κτῆς, πειρατῆς, ἄγριος, μᾶλλον παρὰ νὰ ὑπο-

1. Ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς Ἐρρίκος ὁ Δ' ἔλεγον ὅτι ἐπεθύμει
εἰς τοιαύτην εὐδαιμονίαν νὰ φθίωσιν διὰ τῆς διοικήσεώς
του οἱ ὑπάκοοί του, ὥστε οἱ χωρικοὶ νὰ δύνανται καθ' ἐκά-
στην Κυριακὴν νὰ ἔχωσι βρασίτην ὄρνιθον εἰς τὴν τρά-
πεζάν των. Σ. Μ.

χωρήσω. Τοιοῦτος εἶνε ὁ χαρακτήρ μου. Ὁ θέλων νὰ καταβάλλῃ τὴν θέλησίν του, ὅταν ἐμπνέται αὐτὴ ὑπὸ τοῦ πάθους, πράττει ἔργον τόσον ἀσύνετον καὶ τόσον ἐπικίνδυνον, ὅσον ὁ νομίζων ὅτι δύναται συμπιέζων τὴν πυρίτιδα νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκπυρσοκοροτήσῃ.

Ἄλλ' αἱ προσπάθειάι μου παρὰ τοῖς ἀνταποκριταῖς τῶν ξένων θεάτρων ὑπῆρξαν μάταιαι, δὲν ἤξεύρω δὲ καὶ ἐγὼ εἰς τί μέτρον ἔμελλον νὰ καταφύγω, ὅτε ἔμαθον ὅτι προσεχῶς ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσῃ τὰς παραστάσεις του τὸ Νέον Θέατρον. Ἐπρόκειτο νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὸ θέατρον ἐκεῖνο βωδεδίλλια καὶ κωμικὰ μελοδράματα ὁπωσούν ἐκτενῆ. Προσέτρεξα πρὸς τὸν διευθυντὴν ζητῶν θέσιν αὐλητοῦ ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ. Ἄλλ' οὐδεμίαν δυστυχῶς θέσιν αὐλητοῦ ἔμενε πλέον, ὅλαι εἶχον δοθῆ. Ἐζήτησα θέσιν ἐν τῷ χορῷ καὶ ἐκεῖ ἀπέτυχον. Ὁ θάνατος μοι ἔμενεν!... Ὅπως δὴ ποτε ὁ διευθυντὴς ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ κρατήσῃ σημειώσιν τῆς κατοικίας μου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὲ προσκαλέσῃ ἂν τυχὸν ἤθελεν ἀποφασισθῆ ἡ αὐξήσις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ χοροῦ. Ἡ ἐλπίς αὐτὴ ἦτο ἀμυδροτάτη καὶ ὅμως ὑπ' αὐτῆς ἐβασκόμην ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἕως οὗ μοι ἀνυγγέθη ὅτι προσεκλήθη διαγωνίσμα διὰ τὴν θέσιν ἐκείνην, ἣτις ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοδοξίας μου. Τὸ διαγωνίσμα ἔμελλε νὰ λάβῃ χώραν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Φαρμασῶνων τῆς ὁδοῦ Γρενὲλ Σαιντονορέ. Ἐπορεύθην καὶ ἐγὼ ἐκεῖ. Πέντε ἢ ἕξ δυστυχεῖς ὡς ἐγὼ περιέμενον ἐν πλήρει ταραχῆς σιγῇ τοὺς κριτάς. Μεταξὺ τῶν διαγωνισθησομένων ἦτο εἰς ὕφαντῆς, εἰς σιδηρουργός, εἰς ἀπολυθεὶς ἠθοποιὸς μικροῦ τινος θεάτρου τοῦ βουλευαρίου καὶ εἰς ψάλτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου. Ἡ θέσις, περὶ ἧς ἐμέλλομεν νὰ διαγωνισθῶμεν ἦτο θέσις δευτεροφώνου, ἐγὼ δὲν εἶχον παρὰ μετρίου βαρυτόνου φωνήν, ἀλλ' ὁ ἐξεταστής μας, ἐσκέφθη, δὲν θὰ ἔδιδεν εἰς τὴν διαφορὰν ταύτην τόσον μεγάλην προσοχήν.

Ὁ ἐξεταστής ἦτο αὐτὸς ὁ διευθυντὴς. Παρουσιάσθη ἀκολουθούμενος ὑπὸ μουσικοῦ τινὸς ὀνόματι Μιχαήλ, ὅστις καὶ νῦν ἔτι ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὀρχήστρας τοῦ βωδεδίλλιου. Δὲν εἶχομεν δὲ ἐκεῖ οὔτε κλειδοκύμβαλον, οὔτε κυμβαλιστήν. Τὸ βιολίον τοῦ Μιχαήλ ἔμελλε νὰ συνοδεύῃ τὸ ᾄσμα μας.

Τὸ διαγωνίσμα ἤρχισεν. Οἱ ἀντίπαλοί μου ἐτραγώδησαν διάφορα ᾄσματα, τὰ ὁποῖα ἐπιμύλως εἶχον μελετήσει. Ἄφ' οὗ ἐκείνοι ἐτελείωσαν, ὁ παχύτατος διευθυντὴς μας μ' ἐρώτησε τί εἶχον φέρει διὰ νὰ τραγώδῃσω.

— Ἐγὼ; τίποτε, τῷ ἀπάντησα.

— Πῶς τίποτε; Τί θὰ τραγώδησῃς λοιπὸν;

— Ξεύρω καὶ ἐγὼ, ὅτι θέλετε. Δὲν ἔχετε ἐδῶ τετραδία μουσικῆς;

— Δὲν ἔχομεν τίποτε. Ἄλλως τε, προσέθηκε

μὲ ὕφος περιφρονητικόν, δὲν πιστεύω νὰ εἰσθε εἰς θέσιν νὰ τραγώδησῃτε ἐκ πρώτης ὄψεως....

— Μὲ συγχωρεῖτε, τραγώδῳ ὅτι δῆποτε.

— Τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν ἐδῶ μουσικὴν, δὲν ἤξεύρετε τίποτε ἀπ' ἐξῶ;

— Μάλιστα, ἤξεύρω ἀπ' ἐξῶ τὰς *Αναβάδας*, τὴν *Στρατορικὴν*, τὴν *Ἑστίαρ*, τὸν *Κορτήσιον*, τὸν *Οιδίποδα*, τὰς δύο *Ἰφιγενείας*, τὸν *Ὀρφέα*, τὴν *Ἀρμίδην*....

— Φθάνει! φθάνει! Τί διάβολο! Τόσον μνημονικὸν ἔχετε; Σεῖς εἰσθε σοφός. Τραγώδησατε λοιπὸν ἐκ τοῦ *Οιδίποδος* τοῦ *Σακκίνῃ* τό *Elle m'a prodigué*.

— Εὐχαρίστως.

— Ἡμπορεῖς νὰ τὸν συνοδεύσῃς μὲ τὸ βιολίον σου, Μιχαήλ;

— Ἀκούς ἐκεῖ! Δὲν ἤξεύρω μόνον εἰς ποῖον τόνον εἶνε γραμμέμον τὸ ᾄσμα.

— Εἰς *mi bémol*. Νὰ τραγώδῃσω τὸ *recitativo*;

— Ναί, ἄς ἴδωμεν.

Ὁ Μιχαήλ μοι ἔδωκε τὸν ἦχον εἰς *mi bémol* καὶ ἤρχισα.

Οἱ συνοποψῆριοι παρετήρουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ ὕφος ἐλεεινόν, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐξετύλισσον τὴν ὠραίαν ἐκείνην μελωδίαν. Ἐφαίνετο δὲ ὡσεὶ ἀνομολογοῦντες ὅτι ἐν παραβολῇ πρὸς τὸ ᾄσμα μου, ὅστις βεβαίως δὲν ἤμην οὔτε *Pischek* οὔτε *Lablache*, αὐτοὶ εἶχον τραγώδησει ὄχι πλέον ὡς βοσκοὶ, ἀλλ' ὡς βόες. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἔλαβον τὸν διορισμόν μου, εἶχον νικήσει τοὺς ἄλλους καὶ αὐτὸν τὸν ψάλτην τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου. Ἡ ὑπηρεσία μου ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ ἀμέσως καὶ εἶχον πεντήκοντα φράγκων μηνιαῖον μισθόν.

Ἴδού με λοιπὸν, ἕως οὗ κατορθώσω νὰ γείνω καλὸς μουσουργός, ἀποτελῶ μέρος τοῦ χοροῦ εἰς θέατρον δευτέρας τάξεως ἐλεεινός καὶ ἀξιοδάκρυτος!

Ἄλλ' οὐδέποτε ἔρχεται μόνη ἡ εὐτυχία. Μόλις εἶχον διορισθῆ μοι ἔστειλεν ὁ Θεὸς δύο μαθητάς, συνήντησα δὲ καὶ νεαρόν τινα σπουδαστὴν τοῦ Φαρμακευτικοῦ Σχολείου καὶ συμπόλιτίν μου ὀνόματι Ἀντώνιον Χαρβοννέλ. Εἶχε σκοπὸν ν' ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν λεγομένην Λατινικὴν Συνοικίαν διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ μαθήματα χημείας, ἤθελε δὲ, ὡς καὶ ἐγὼ, νὰ ἐπιδοθῆ διὰ λόγους εὐνοήτους εἰς ἠρωϊκὴν οἰκονομίαν. Μόλις ἐλογαριάσαμεν καὶ οἱ δύο τὴν περιουσίαν μας καὶ ἀμέσως ἐνὶ στόματι, παρωδοῦντες τοὺς λόγους τοῦ Βάλτερ ἐν τῷ *Βίω ἐνὸς χαρτοπαικτοῦ*, ἀνεκράξαμεν. « Ἄ! δὲν ἔχεις χρήματα; λοιπὸν, φίλε μου, πρέπει νὰ συνεταρισθῶμεν ». Ἐνοικιάσαμεν δύο μικρὰ δωμάτια ἐν τῇ ὁδῷ *Λαάρπ*. Ὁ Ἀντώνιος, ὡς ἔχων πείραν τοῦ χειρισμοῦ τῶν πυρῶνων καὶ τῶν φυσητήρων, διορίσθη ἀρχιμάγειρος τῆς Ἐταιρίας, ἐγὼ δὲ ἔλαβον τὴν θέσιν

του παραμαγεύρου. Καθ' ἑκάστην πρώταν ἐπο-
 ρεύμεθα εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ τὰ ὀφόνια, τὰ ὀ-
 ποῖα ἐγὼ χωρὶς νὰ λαμβάνω τὸν κόπον ν' ἀπο-
 κρῖνω ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν διαβαινόντων
 γενναίως ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖράς μου. Ἐνθυ-
 μούμαι ὅτι ἡμέραν τινὰ ἐμαλώσαμεν ἕνεκα τού-
 του μὲ τὸν Ἀντώνιον. Ὡ φαρμακευτικὴ ἀξιο-
 πέπεια! Ἐζήσαμεν τοιουτοτρόπως ὡς πρίγγι-
 πές... ἐξόριστοι, καταβάλλοντες ἕκαστος τριά-
 κοντα φράγκα κατὰ μῆνα. Ἀφ' ὅτου ἤμην ἐν
 Παρισίοις οὐδέποτε εἶχον ζήσει ἀνευτέρου. Τότε
 ἠδυνήθη κατὰ πρῶτον ἐν ἐξοδῷ καὶ πρὸς εὐ-
 χάριστησιν διαφόρων φαντασιοπληξιών μου. Ἡ-
 γόασα ἐν περιφνημῶν κλειδοκύμβαλον,¹ εἰκόνας
 μουσουργῶν διὰ τὸ δωματίον μου, τοὺς Ἐρω-
 τας τῶν Ἀγγέλων τοῦ Μούρ. Ἀφ' ἑτέρου ὁ
 Ἀντώνιος, ὅστις ἦτο ἐπιτήδειος ὅσον ὁ πίθηκος
 (ἀτυχῆς παρομοίωσις, διότι οἱ πίθηκοι εἶνε μό-
 νον εἰς τὸ καταστρέφειν ἐπιτήδειοι), κατεσκευά-
 ζεν ὅταν εἶχε καιρὸν πλῆθος μικρῶν εὐχαρίστων
 καὶ ὀφελίμων σκευῶν. Κατεσκευάσε ξύλινα πέ-
 διλα διὰ τὴν βροχὴν, ἐφόρυσεν εἰς Μονρούζ διὰ
 νὰ διακόψῃ ὀλίγον τὴν μονοτονίαν τῆς τραπέ-
 ζης μας. Τὸ προῖσργον εἶνε ὅτι ἂν καὶ καθ' ἑκά-
 στην ἐσπέραν ἔλειπον εἰς τὸ θέατρον ὁ Ἀντώ-
 νιος ἠγνῶει καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς συνοικ-
 κησῆς μας ὅτι ἔσχον τὸ ἀτύχημα ν' ἀναβῶ
 ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἐγὼ δὲν τῷ εἶπον τίποτε διότι
 ἠσγυρόμην νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἤμην ἀπλοῦς ἠθο-
 ποῖός ἐκ τοῦ χοροῦ. Τῷ ἔλεγον ὅτι ἐπορευόμην
 νὰ διδάξω μουσικὴν εἰς ἀπομεμακρυσμένην τινα
 συνοικίαν τῶν Παρισίων ἀλαζονεία ἀνταξία τῆς
 ἰδικῆς του! Δὲν ἦτο ὅμως μόνον παιδαριώδης
 ἀλαζονεία, ἥτις μ' ἔκαμνε νὰ μὴ λέγω εἰς τὸν
 Ἀντώνιον ὅτι τραγωδῶ εἰς τὸ θέατρον. Μὲ ὅλην
 τὴν σκληρότητα τῶν γονέων καὶ τὴν ἐγκατά-
 λειψιν, εἰς ἣν μὲ εἶχον ἀφήσει, δὲν ἐπεθύμουν νὰ
 τοὺς πικράνω. Ὅπως ὁ Ἀντώνιος οὕτω καὶ ἐ-
 κείνοι μετὰ ἑπτὰ μόνον ἢ ὀκτὼ ἔτη τὸ ἔμαθον,
 ὅτε πλέον δὲν ἀνῆκον εἰς τὸ θέατρον, ἀναγινώ-
 σοντες εἰς τὰς ἐφημερίδας τὰς περὶ ἐμοῦ βιο-
 γραφικὰς σημειώσεις.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Écrire comme un Ange.

Ἡ γαλλικὴ φράσις γράφειν ὡς Ἀγγελος
 (écrire comme un Ange), προέκυψεν ἐκ τῆς
 ἐξῆς περιστάσεως Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φραγκί-
 σκου τοῦ Α' (ἤτοι μετὰ τοῦ 1515 καὶ τοῦ
 1547), ἦλθε καὶ ἀπκατέστη εἰς τὴν Γαλλίαν
 Ἕλληνας πρὸς φουζ καλούμενος Ἀγγελος Βερ-
 γίκιος. Ἦτο δὲ ὁ Ἕλληνας οὗτος θαυμασιὸς καλλι-
 γραφός ἢ γραφὴ αὐτοῦ ἐθαυμάσθη παρ' ὄλων
 1. Μοὶ ἐστοίχισεν ἑκατὸν δέκα φράγκα. Δὲν ἐκυμβάλισον,
 ἐπεθύμουν ὅμως νὰ ἔχω ἐν κύμβαλον διὰ νὰ διασκεδάξω
 ἑνῶστε. Ἄλλως τε μοὶ ἀρέσκει νὰ μὲ περιστοιχίζωσι μου-
 σικὰ ὄργανα καὶ ἂν ἡμῖν πλοῦστος θὰ εἶχον πάντοτε περι-
 μου, ἐργαζόμενος, ἐν μέγα κύμβαλον μὲ οὐρανὸν δύο ἢ τρεῖς
 ἄρπας Ἐραρδικὰς καὶ συλλογὴν βιβλίων τοῦ Στρατιάρχου.

τῶν Γάλλων λογίων, ἢ φήμη αὐτοῦ κατέστη
 εὐρωπαϊκὴ, καὶ ἐθεωρεῖτο εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ὁ
 ἄριστος μετὰ τῶν συγχρόνων του. Ὁ περιφη-
 μος Ἀγγελλος καλλιγράφος Ἐρρίκος Στέφενος
 συγκαταριθμεῖτο μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἑλ-
 ληνος καλλιγράφου. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγγέλου
 κατήντησε μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐκφράζῃ τὴν ἰδέαν
 τῆς καλλιγραφικῆς τελειότητος, καὶ ἐνεύθεν
 προέκυψεν ἡ ἀνωτέρω γαλλικὴ φράσις, ἥτις λέ-
 γεται ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὑφ' ἣν καὶ τὸ ζω-
 γραφίζειν ὡς Παρὰ ἡλός ἢ ὡς Μιχαήλ Ἀγγε-
 λος. Ὁ λόγιος Κερκυραῖος Νικάνδρος Νούκιος
 ἀναφέρει ἐν τῇ περιηγήσει του περὶ τούτου τοῦ
 Βεργίκιου, οὗ τινος ἦτο σύγχρονος, καὶ τὸν ὀ-
 ποῖον ἐγνώρισεν ἐν Παρισίοις. Κατὰ τὸν Νού-
 κιον, ὁ Βεργίκιος ἦτο Κρήσιος. Ὁ βασιλεὺς Φραγ-
 κίσκος Α' δίδωσεν αὐτὸν ἐπιθεωρητὴν τῶν φυ-
 λαττομένων Ἑλληνικῶν βιβλίων ἐπὶ ἀδρῶν ἐνιαυ-
 σίῳ μισθῷ. Ὁ Βεργίκιος ἦτο οὐ μόνον καλλι-
 γράφος ἄριστος, ἀλλὰ καὶ φιλολόγος. Ἀντέγρα-
 ψέ τινα τῶν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἢ τῆς
 κακῆς χρήσεως βλαφθέντων Ἑλληνικῶν χειρο-
 γράφων, προσαπέκτησε νέα καὶ ἐνέπνευσεν εἰς
 τὸν Φραγκίσκον Α' τὸν εὐγενῆ ζῆλον νὰ παρα-
 δώσῃ πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν τύπον ἢ εἰς τὴν
 χαλκογραφίαν. Εἰς τὸν Βεργίκιον ὀφείλεται ἡ
 πρώτη διὰ τοῦ τύπου διάδοσις τῶν Ἑλληνικῶν,
 τῶν Λατινικῶν καὶ αὐτῶν τῶν Ἑβραϊκῶν βι-
 βλίων ἐν Γαλλίᾳ, καὶ αὐτὸς ἐσχεδιαγράφησεν
 ἐκεῖ ἐπιτυχέστατα τὰ πρῶτα τυπογραφικὰ Ἑλ-
 ληνικὰ γράμματα.

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΤΟΥ ΓΕΡΟ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ἐν ἀρχῇ τῆς μάχης εἰς Δερβενάκι (1822),
 διαγεῖται πού ὁ γραμματεὺς τοῦ Θ. Κολοκο-
 τρώνη Μ. Οἰκονόμου, ἦλθε παρ' ἡμῖν, ἐν τῇ
 σκοπιᾷ εὐρισκομένων, μείραξ τις ποιμῆν, λερο-
 φορμένος καὶ ζωηρός. Ἀοπλὸς δὲ ὢν ἴστατο
 μὲ τὴν μακρὰν μαγκούραν του καὶ μετὰ περιερ-
 γείας καὶ θαυμασμοῦ ἔβλεπε τὸν γινόμενον πα-
 ραπάνω πόλεμον.—Τί στέκεσαι καὶ βλέπεις καὶ
 δὲν πᾶς καὶ σὺ νὰ πολεμήσῃς βρὲ Ἕλληνα, εἶ-
 πεν αὐτῷ ζωηρῶς ὁ Κολοκοτρώνης.—Δὲν ἔχω
 ἄρματα, Καπετάνε.—Ἐχεις τὴν μαγκούραν σου;
 ἄρμα εἶν' κιαυτὴ νά! πῆγαινε νὰ σκοτώσῃς
 κἄναν παληότουρκον μ' αὐτὴν, νὰ πάρῃς τ' ἄρ-
 ματὰ του ν' ἀρματοθῆς καὶ τὰ ρούχά του νὰ νυ-
 τυθῆς. Ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ὁ νεαρὸς ποιμῆν ἀνε-
 μίχθη μετὰ τῶν πολεμούντων. Τὸ δὲ ἐσπέ-
 ρας, ὁ αὐτὸς, ἀλλὰ μετρημεισμένος καὶ ἔνο-
 πλος, ἐλθὼν ἔσται πρὸ τοῦ Κολοκοτρώνη ἐπιδει-
 κτικῶς.—Τίς εἶσαι βρὲ Ἕλληνα; τῷ λέγει ὁ
 Κολοκοτρώνης.—Δὲν μὲ γνωρίζεις, Καπετάνε;
 Ἐγὼ εἶμαι ποῦ μ' ἔστειλες τὸ μεσημέρι νὰ πο-
 λεμήσω μὲ τὴν μαγκούραν, καὶ μὲ τὴν εὐχή σου
 ἔκαμα ὅπως μοῦ εἶπες.

Ὁ γηραιὸς στρατάρχης τὸν ἐπήνεσε, διὰ τοῦ